

Stadsrechtsoorkonde voor Schoonhoven uitgevaardigd door Jan van Beaumont, heer van Schoonhoven, op 4 juli 1322. Schoonhoven kreeg hierbij alle privileges het 'keuzerecht' en daardoor werd de stad een zelfstandig overheer die eigen 'keuren' of ordonnanties kon vaststellen.

Bestuurlijke bevoegdheden in dertig privileges

Rene Kappers en Dick Mentink

De bevoegdheden van het bestuur van Schoonhoven gaan op 31 december 2014 om 24.00 uur over op een nieuwe grotere gemeente 'Krimpenerwaard'. Dit besluit is democratisch tot stand gekomen en wettelijk geregeld.¹

De canon van bijzondere momenten voor het bestuur van Schoonhoven, vóór 1280 tot 1584

Het is een groot contrast met de late middeleeuwen wanneer Schoonhoven als nederzetting ergens vóór 1280 ontstaat. Alle macht ligt dan, bij de heer persoonlijk. Schoonhoven bezit weinig of niets. Dat verandert langzaam. Beetje bij beetje 'verovet' Schoonhoven bevoegdheden op het terrein van bestuur en rechtspraak. Ook het democratisch gehalte wordt hoger. De nederzetting in het 'goed van Schoonhoven' wordt poort, wordt stede en uiteindelijk stad.

Nieuwe bevoegdheden worden als privileges door de heer toegekend en met oorkonden aan Schoonhoven gegeven. Die oorkonden vormen een rode draad van bijzondere momenten in de bestuurlijke ontwikkeling van Schoonhoven: een canon van vóór 1280 tot 1584. Tot 1584, de moord op prins Willem van Oranje, want daarna zijn er geen heren van vles en bloed meer om privileges van te krijgen. De Staten van Holland nemen de soevereiniteit na 1584 over.

Wij selecteerden de privileges waarmee de bestuurlijke bevoegdheden voor de stadsbestuurders werden gemaakt, veranderd of bevestigd, inclusief de bouw van het nieuwe stadhuis, exclusief financiële privileges. Het blijken er dertig te zijn.²

Privileges, bestuur en bevoegdheden

Een toegekend voorrecht door de heer, een privilege, is onomkeerbaar. Slechts in zeer uitzonderlijke gevallen zoals verraad jegens de voest, wordt een stad van zijn privileges vervallen verklaard.³ Vandaar dat een nieuw toegekend privilege steeds een keerpunt betekent: hierna wordt het nooit meer zoals het was. Het bestuur van Schoonhoven wordt daardoor steeds machtiger.

Ook 'het leggen van de eerste steen van het stadhuis' in 1452 is een keerpunt. Het stadsbestuur zal daarna ruim 560 jaar steeds op deze moosie plek vergaderen. Eigenlijk ook een voorrecht en zeker een grote verandering. De eerste steen krijgt daarom ook